

Prof. dr. sc. Zlata Đurđević*
Prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas**

UPORABA UMJETNE INTELIGENCIJE U HRVATSKOM KAZNENOM POSTUPKU: POSTOJEĆE STANJE I PERSPEKTIVE***

Autorice u radu analiziraju uporabu umjetne inteligencije primarno u kaznenom postupku, s osvrtom i na širu primjenu u kaznenom pravosuđu, de lege lata i de lege ferenda. Primijenile su dinamički i kritički pristup u obradi problematike rada. Dinamički su analizirale uvođenje, razvoj i doseg primjene suvremenih tehnologija u kaznenom postupku te su dale primjere vrlo ograničene primjene alata umjetne inteligencije iz praktične i normativne perspektive. Posebno su obradile prednosti i nedostatke uporabe umjetne inteligencije u sastavljanju zapisnika rasprave, pri provođenju dokaznih radnji ispitivanja okrivljenika i svjedoka te pri tumačenju i prevođenju njihovih iskaza. Kritički pristup primijenile su da bi upozorile, s jedne strane, na opasnosti koje upotreba umjetne inteligencije, u okviru prediktivnih policijskih sustava i mehanizama prediktivne pravde za donošenje odluka tužitelja i sudaca tijekom i nakon kaznenog postupka, predstavlja za ljudska prava i ustavom zagarantiranu jednakost građana, koji su temeljno regulatorno načelo postupanja državnih tijela prema pojedincima. S druge strane, upućuju na potrebu i prednosti uvođenja umjetne inteligencije za pretraživanje velike količine digitalno prikupljenih dokaza u prethodnom postupku te za izvršavanje davno preuzete obveze javnog objavljivanja svih odluka Vrhovnog suda RH, kao i drugih sudova.

Ključne riječi: umjetna inteligencija, kazneni postupak, suvremene tehnologije, digitalizacija, automatizacija, transkribiranje

* Dr. sc. Zlata Đurđević, redovita profesorica u trajnom zvanju, Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet; zлата.durdevic@pravo.unizg.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0155-442X>

** Dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas, redovita profesorica, Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, elizabeta.ivicevic@pravo.unizg.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5279-3709>

*** Rad se temelji na izvješću koje su autorice kao nacionalne izvjestiteljice napisale za Međunarodni kolokvij Sekcije III "AI i provođenje pravde: Prediktivni policijski rad i prediktivna pravda", održan u Buenos Airesu u ožujku 2023. godine kao priprema za AIDP-ov XXI. međunarodni kongres kaznenog prava na temu "Umjetna inteligencija i kazneno pravosuđe".

1. UVODNO O ŠIRENJU UPORABE SUVREMENIH TEHNOLOGIJA U HRVATSKOM KAZNENOM POSTUPKU

Proces širenja uporabe suvremenih tehnologija u hrvatskom kaznenom postupku intenzivirao se od donošenja danas važećeg Zakona o kaznenom postupku 2008. godine¹ i obuhvatio je materiju dokaznih radnji, ali i druge radnje u postupku. Posebno je izražen u području primjene intruzivnih, posebnih dokaznih radnji, poput nadzora i tehničkog snimanja telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu te presretanja, prikupljanja i snimanja računalnih podataka e-komunikacije.² Suvremene tehnologije primjenjuju se i pri poduzimanju standardnih dokaznih radnji, primjerice kod pretrage računala ili komunikacijskih sredstava, kod korištenja digitalnih kamera pri obveznom audio-videosnimanju dokaznih radnji ispitivanja okrivljenika i suočenja, ili pak pri fakultativnom snimanju pojedinih dokaznih radnji – ispitivanja svjedoka i prepoznavanja, kao i pri (trenutno još uvijek fakultativnom) audiosnimanju rasprave.³ Suvremena tehnologija koja omogućuje komunikaciju i održavanje ročišta na daljinu, tzv. audio-videokonferencija, primjenjuje se u nizu različitih procesnih situacija,⁴ a premda je prisutna tendencija njezina širenja, u Hrvatskoj nisu moguća suđenja na daljinu.

Trend širenja uporabe suvremenih tehnologija nastavio se i posljednjom novelom Zakona o kaznenom postupku iz srpnja 2022. godine, koja je primarno bila usmjerena na „provođenje reforme kaznenog postupka u smislu proširenja uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kaznenom postupku“.⁵ Reforma je u području širenja digitalizacije prvenstveno obuhvatila: 1. uspostavu sustava elektroničke komunikacije, 2. uvođenje obligatornog tonskog snimanja rasprave te 3. proširenje mogućnosti korištenja audio-videoveze za održavanje ročišta na daljinu.⁶

¹ Zakon o kaznenom postupku, Narodne novine 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19, 130/20, 80/22.

² Opširnije vidjeti u Ivičević Karas, Elizabeta, Tehnički audio-video uređaj kao sredstvo poduzimanja radnji u kaznenom postupku – hrvatsko zakonodavstvo i praksa, u: Videolink i druga tehnička sredstva kao načini preduzimanja procesnih radnji u kaznenom postupku (norma, praksa i poželjni slučajevi širenja mogućnosti primene) (Bejatović, Stanko, ur.), Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju, Misija u Srbiji, Beograd, 2021, str. 126.

³ *Ibid.*, str. 127–130.

⁴ *Ibid.*, str. 130–137.

⁵ Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, ožujak 2022., str. 1

⁶ Opširnije vidjeti Burić, Zoran, Deveta novela Zakona o kaznenom postupku – moderno pravosuđe spremno za buduće izazove?, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu vol. 29, br. 2, 2022, str. 311–328.

Upravo je ovom posljednjom zakonodavnom reformom, uvođenjem obveznog tonskog snimanja rasprave, u hrvatski kazneni postupak uveden i prvi alat umjetne inteligencije – automatsko transkribiranje sadržaja rasprave, odnosno pretvaranje izgovorene riječi u pisani tekst.

Naime, iako je ubrzani proces digitalizacije, automatizacije i korištenja alata umjetne inteligencije sveprisutan u suvremenom društvu i na globalnoj razini, pa tako i u pravosudnim sustavima, popraćen je brojnim pravnim i etičkim pitanjima,⁷ od kojih neka još uvijek traže odgovore. Stoga mnogi pravni sustavi, uključujući i hrvatski, polako, postupno i s oprezom prihvaćaju pravne alate koji počivaju na uporabi umjetne inteligencije. Kao primjere početaka primjene umjetne inteligencije u Hrvatskoj moguće je istaknuti javnu upravu, kao i pojedine projekte u području zdravstva koji istražuju mogućnosti primjene umjetne inteligencije.⁸

U ovom će se radu dati pregled normativnog okvira i prakse za sada još uvijek vrlo ograničenih mogućnosti uporabe alata umjetne inteligencije u kaznenom postupku, kao i kritički pregled argumenata na kojima je počivala dosadašnja prilično skromna stručna rasprava na tu temu. U drugim pravnim područjima, kao što su građansko i trgovačko pravo, rasprava i primjena umjetne inteligencije tek je malo naprednija nego u području kaznenog prava. Tako postoji prijedlog da se jednostavni slučajevi koji se ponavljaju (poput izdavanja sudskih platnih naloga ili ovrha na temelju vjerodostojnih isprava) rješavaju visokim stupnjem automatizacije procesa te korištenjem umjetne inteligencije i digitalnih tehnologija.⁹ Također, postoji i prijedlog osnivanja Ureda za digitalizaciju pravosuđa kao visokospecijaliziranog tijela zaduženog za oblikovanje jedinstvenih politika i projekata tehnološke modernizacije hrvatskog pravosuđa.¹⁰

⁷ Vidjeti Bilić Paulić, Maja, Europska povelja o korištenju umjetne inteligencije u pravosuđu, IUS-INFO, 19. 9. 2019., dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/39207> (14. 3. 2023.).

⁸ EU priprema „pravila igre“ za umjetnu inteligenciju, u središtu su ljudska prava i jednakost. Službena stranica Pučke pravobraniteljice, 23. 4. 2021., dostupno na: <https://www.omбудsman.hr/hr/eu-priprema-pravila-igre-za-umjetnu-inteligenciju-u-sredistu-su-ljudska-prava-i-jednakost/> (14. 3. 2023.) – dalje: EU priprema „pravila igre“ za umjetnu inteligenciju.

⁹ Uzelac, Alan, Pravosuđe u Hrvatskoj 2020. Stanje, uzroci krize i moguće mjere. Teze za diskusiju. www.alanuzelac.from.hr/pubs/C02_Pravosudje2020.pdf, točka 6 (1. 11. 2023.).

¹⁰ *Ibid.*, točka 8. O važnosti digitalizacije pravosuđa vidjeti i Uzelac, Alan, COVID-19 kao katalizator za digitalizaciju pravosuđa, u: Barbić, Jakša (ur.), Primjena prava za vrijeme pandemije COVID-19, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2021, str. 372–277.

No interes stručne i šire javnosti za ovu tematiku ipak je porastao nakon što je u travnju 2021. u javnu raspravu upućen prijedlog Uredbe o europskom pristupu umjetnoj inteligenciji.¹¹

2. OSNOVNI RAZLOZI ZA OPREZ U PRIHVAĆANJU I ŠIRENJU POJEDINIH ALATA UMJETNE INTELIGENCIJE U HRVATSKOM POLICIJSKOM I KAZNENOM PROCESNOM PRAVU

Iako brojni suvremeni pravni poreci i policijski sustavi, primjerice u Sjedinjenim Američkim Državama, već tradicionalno koriste različite informacijske sustave za obradu podataka, odnosno automatske sustave koji povezuju kaznena djela po načinu počinjenja, i to na temelju procjene osobnosti počinitelja, Hrvatska još nije poduzela korake u tom smjeru.¹² Naime, smatra se da je informacijski profil kaznenog djela još uvijek glavni čimbenik rješivosti kaznenih djela, u smislu da istražitelji moraju prikupiti dovoljno dobrih informacija za analizu.¹³ Iako su informatičke tehnologije važne za procesuiranje prikupljenih podataka, činjenica je „da i one policijske jedinice koje su opremljene suvremenim sredstvima i ekspertnim informatičkim modelima opet imaju niske udjele razjašnjenosti kod kaznenih djela koja imaju složenu strukturu“.¹⁴ Uz ove praktične argumente razloge za oprez u uvođenju i širenju alata umjetne inteligencije u području otkrivanja, istraživanja i progona kaznenih djela moguće je naći i u nedostatku jasnih i argumentiranih odgovora na niz otvorenih pitanja. Riječ je o pitanjima povezanim sa značajnim rizicima uporabe alata umjetne inteligencije u području procjene rizika i predviđanja počinjenja kaznenih djela, a koji se tiču poštivanja i učinkovite zaštite temelj-

¹¹ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o umjetnoj inteligenciji) i izmjeni određenih zakonodavnih akata Unije, Europska komisija, Bruxelles, 21. 4. 2021., COM(2021) 206 final.

¹² Karas, Željko, Uvod u kriminalistiku (odabrana poglavlja), Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, Zagreb, 2012, str. 183–184.

¹³ Informacijski profil kaznenog djela obuhvaća skup informacija o određenom kaznenom djelu. Ako je taj profil povoljan, što znači da je prikupljeno puno korisnih informacija, onda će to kazneno djelo biti lakše razriješiti. Ako je informacijski profil nepovoljan, što znači da nije prikupljeno dovoljno korisnih informacija, uporaba sustava umjetne inteligencije neće moći puno pomoći u razrješavanju tog kaznenog djela. Teoriju o informacijskom profilu kaznenog djela postavio je John Eck još osamdesetih godina prošlog stoljeća. Vidjeti Eck, John E., *Solving Crimes*, National Institute of Justice, Washington, 1983.

¹⁴ Karas, *op. cit.* u bilj. 12, str. 183.

nih ljudskih prava.¹⁵ Dakle, iako je hrvatska policija upoznata s postojanjem i funkcioniranjem takvih prediktivnih policijskih modela (*predictive policing*), oni još uvijek nisu prihvaćeni i ne koriste se u praksi.

Još je jedan alat umjetne inteligencije tzv. tehnologija prepoznavanja lica (*facial recognition technology*), koja se i u Republici Hrvatskoj već široko koristi, primjerice u zračnim lukama u svrhu provjere, odnosno utvrđivanja identiteta, na način da se uspoređuje konkretna osoba s predloženom osobnom ispravom. Međutim, uporaba ove tehnologije u istraživanju kaznenih djela još uvijek ima samo karakter pomoćnog sredstva vještaku u izradi nalaza i mišljenja te za sada nije izgledno da će se koristiti kao samostalna metoda utvrđivanja činjenica ili procjene pouzdanosti dokaza u kaznenom postupku. Tako, primjerice, Tomičić upozorava na visok rizik i veliku važnost opreznog pristupa temi uporabe umjetne inteligencije, uključujući i uporabu tehnologije prepoznavanja lica, pri procjeni pouzdanosti dokaza u kaznenim postupcima.¹⁶

Pučka pravobraniteljica još je u travnju 2021. upozorila na to da je iznimno važno što prije kreirati „pravila igre koja će štititi ljudska prava i prevenirati diskriminaciju“, pri čemu će ta pravila biti utemeljena na relevantnim aktima Europske unije i Vijeća Europe.¹⁷ Pri tome je Pučka pravobraniteljica upozorila da je Europska komisija kao visokorizične sustave, s aspekta utjecaja na ljudska prava i potencijalno diskriminatornog učinka, označila upravo sustave odlučivanja koji se primjenjuju u sprečavanju, otkrivanju i progonu kaznenih djela, kao i sustave odlučivanja koji se koriste za pomoć sucima.¹⁸ Posebno je naglasila važnost donošenja nacionalne strategije razvoja umjetne inteligencije, koja će, između ostalog, sadržavati mjere osiguranja usklađeno-

¹⁵ U vrlo čitanom hrvatskom računalnom časopisu BUG, u članku koji je prikazivao kako su kineski istraživači razvili „Sustav 206“ kao stroj koji optužuje za kaznena djela uz pomoć umjetne inteligencije, istaknut je „loš primjer iz Amerike“ uporabe forenzičkih algoritama: „Alat koji su koristili u američkom pravosuđu pokazao se manjkavim jer je odreda krivo procjenjivao opasnost od ponavljanja djela prema boji kože optuženika. U stvarnosti se događalo upravo suprotno.“ Smrekar, Alan, Kineska umjetna inteligencija podiže optužnice s više od 97 % točnosti, BUG, 30. 12. 2021., dostupno na: <https://www.bug.hr/umjetna-inteligencija/kineska-umjetna-inteligencija-podize-optuznice-s-vise-od-97-tocnosti-24992> (15. 3. 2023.).

¹⁶ Tomičić, Zvonimir, Poligrafsko ispitivanje – drugačiji pogled i nove perspektive, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 60, br. 1, 2023, str. 169–170.

¹⁷ EU priprema „pravila igre“ za umjetnu inteligenciju, *op. cit.* u bilj. 8.

¹⁸ *Ibid.* Na visokorizičnost sustava kaznenog progona i pravosuđa u svojem stručnom osvrtu upozorava i Maričić, kao i na sustave neprihvatljivog rizika „koji služe za daljinsku biometrijsku identifikaciju u stvarnom vremenu na javnim mjestima za potrebe kaznenog progona, osim ako se primjenjuju određene ograničene iznimke“. Maričić, Domagoj. Regulacija umjetne inteligencije u EU-u, 22. 7. 2021., Edus, dostupno na: <https://www.edusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/46590> (15. 3. 2023.).

sti s nacionalnim antidiskriminacijskim zakonodavstvom, etička načela, kao i obveznu procjenu učinaka na ljudska prava i diskriminaciju te djelotvorna pravna sredstva.¹⁹ I u domaćoj literaturi prisutan je oprez u odnosu na uporabu umjetne inteligencije u kaznenom pravu, koju bi trebalo koristiti kao potporu u provođenju postupka, ali ne i kao svojevrstan „surogat odlučivanja“, odnosno zamjensku pravnu tehnologiju donošenja supstantivnih odluka.²⁰ U tom smislu i *policy paper* ugledne međunarodne organizacije Fair Trials ističe da sustavi umjetne inteligencije trebaju biti dizajnirani na način da ne dovode do diskriminativnih učinaka te da „nijedan pojedinac ne bi trebao biti predmet automatizirane odluke koja uključuje njegova ljudska prava bez značajnog ljudskog doprinosa“.²¹

3. UPORABA ALATA UMJETNE INTELIGENCIJE ZA AUTOMATSKO TRANSKRIBIRANJE RASPRAVE

O uvođenju alata umjetne inteligencije u hrvatski kazneni postupak raspravlja se tek odnedavno. Posljednja novela Zakona o kaznenom postupku iz srpnja 2022., kao što je istaknuto, između ostalog je obuhvatila širenje uporabe digitalne tehnologije i u stadiju rasprave. Usvajeno rješenje, za koje je propisano odgođeno stupanje na snagu 1. listopada 2024. godine, podrazumijeva obvezno audiosnimanje svih rasprava u kaznenom postupku. Predviđeno rješenje uključuje i automatsko transkribiranje tijekom rasprave (čl. 409.a st. 2. ZKP-a), koje podrazumijeva uporabu odgovarajućeg alata umjetne inteligencije. Naime, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske još od 2018. godine omogućilo je korištenje alata umjetne inteligencije namijenjenih sektoru pravosuđa – prvenstveno sucima, sudskim savjetnicima te državnim odvjetnicima i zamjenicima – i to „programsko rješenje koje sadržava nadopunjujući pravni rječnik, a koje pomoću tehnologije za snimanje glasa pretvara audio dokument, odnosno govor u tekstualni dokument, koji se naknadno može uređivati“.²² Riječ je o alatu umjetne inteligencije koji bi u budućnosti trebao omogućiti da se dokazi izneseni na raspravi u obliku iskaza okrivljenika, iskaza svjedoka i iskaza vještaka

¹⁹ EU priprema „pravila igre“ za umjetnu inteligenciju, *op. cit.* u bilj. 8.

²⁰ Berdica, Josip; Herceg Pakšić, Barbara, Umjetna inteligencija i odabrani aspekti kaznenoga prava, O nekim izazovima za suvremenu pravnu kulturu, Filozofska istraživanja, vol. 42, br. 1, 2022, str. 101–102.

²¹ Regulating Artificial Intelligence for Use in Criminal Justice Systems in the EU Policy Paper, Fair Trials, str. 21–22 i str. 10, dostupno na: <https://www.fairtrials.org/app/uploads/2022/01/Regulating-Artificial-Intelligence-for-Use-in-Criminal-Justice-Systems-Fair-Trials.pdf>, (1. 11. 2023)

²² Bilić Paulić, *op. cit.* u bilj. 7.

više ne moraju zapisnički bilježiti na tradicionalan način, tako da sudac diktira sažeti sadržaj danog iskaza zapisničaru.

Prema novom zakonskom uređenju audiosnimka iskaza postaje dokaz, uz klasični zapisnik reduciranog sadržaja, a automatski transkript postaje pomoćno sredstvo, koje treba poslužiti kao pomagalo sudionicima postupka, prvenstveno strankama i sudu. Očekuje se da će program automatskog transkribiranja iskaza, kao alat umjetne inteligencije, doprinijeti učinkovitosti i kvaliteti kaznenog postupka. Ne samo što će se skratiti trajanje rasprave time što nakon svakog danog iskaza sudac neće morati ponavljati, u sažetom obliku, sadržaj nekog iskaza diktirajući ga na zapisnik nego će i audiosnimka kao dokaz biti znatno pouzdanija jer će prikazivati vjerodostojan sadržaj danog iskaza – doslovno ono što je (i kako je) okrivljenik, svjedok ili vještak iskazivao, a ne sažetak iskaza kako ga je koncipirao sudac. Naime, u stručnim raspravama tradicionalno se problematiziralo to što zapisnici s rasprave ne sadrže iskaze dane na raspravi u cijelosti, čime se *a priori* umanjuje njihova vjerodostojnost. Problem je u tome što sudac pri diktiranju sažetka iskaza neminovno izostavlja dijelove sadržaja koji bi mogli biti bitni, a kasnije ih je nemoguće rekonstruirati, odnosno provjeriti.

Ipak, unatoč nedvojbenim prednostima tonskog snimanja rasprave kao realan problem isticalo se pitanje točnosti automatskih transkripata budući da su neka predviđanja bila da navedeni alati u odnosu na hrvatski jezik omogućuju točnost u omjeru od 70 do 80 %.²³ To znači da će sve eventualne nejasnoće u transkriptima biti potrebno provjeravati reproduciranjem originalne audiosnimke rasprave i „traženjem“ na snimci relevantnog trenutka. No i taj je nedostatak moguće ublažiti programom koji pri transkribiranju paralelno s transkriptom indeksira vremenski tijek rasprave tako da se uz svaki segment transkripta može vidjeti u kojem je trenutku rasprave nastao. U svakom slučaju, dokaz je audio-videosnimka, a automatski je transkript samo pomoćno sredstvo, iako vrlo korisno. Osim toga, program koji se koristi za automatsku transkripciju podrazumijeva, kao što je već spomenuto, programsko rješenje koje sadrži suplementaran pravni rječnik. To znači da će se s vremenom sam program usavršavati i da će transkripcija biti sve točnija.

²³ Burić, *op. cit.* u bilj. 6, str. 324–325.

4. IZGLEDNE MOGUĆNOSTI ŠIRENJA POSTOJEĆIH ALATA UMJETNE INTELIGENCIJE

4.1. Automatsko transkribiranje sadržaja iskaza okrivljenika i svjedoka

Osim pri tonskom snimanju, odnosno automatskom transkribiranju rasprave, opisani alat mogao bi biti iznimno korisno sredstvo u transkribiranju sadržaja audio-videosnimki ispitivanja okrivljenika, koje se danas još uvijek transkribiraju na tradicionalan način – tako da zapisničar preslušava snimku i zapisuje sadržaj iskaza. Naime, u hrvatskom kaznenom postupku svako ispitivanje okrivljenika mora se snimiti audio-videouređajem, a zapisnik sadrži samo osnovne podatke o tijeku ispitivanja. Unatoč nespornim prednostima audio-videosnimke kao dokaza, upravo je potreba „ručnog“ transkribiranja nerijetko isticana kao problem koji otežava postupak.

Valja istaknuti i brojne prednosti postojeće mogućnosti snimanja dokazne radnje ispitivanja svjedoka,²⁴ koja se za sada najčešće primjenjuje kod ispitivanja privilegiranih, ranjivih i ugroženih svjedoka u nazočnosti stranaka na dokaznom ročištu pred sucem istrage, no ne i pri jednostranom ispitivanju svjedoka koje provodi državni odvjetnik u fazi istrage. Audio-video- ili samo audiosnimanje ispitivanja svjedoka, uz automatsko transkribiranje iskaza, omogućilo bi postizanje pouzdanijeg i kvalitetnijeg dokaza, uz pisane transkripte kao praktično i vrlo korisno pomoćno sredstvo.

4.2. Automatsko tumačenje i prevođenje

Još jedno područje u kojemu bi umjetna inteligencija mogla doprinijeti ne samo većoj učinkovitosti nego i boljoj zaštiti prava obrane i kontrolabilnosti kvalitete poduzete procesne radnje jest tumačenje i prevođenje. Prednosti korištenja mogućnosti automatskog tumačenja i prevođenja posebno se ističu u kontekstu međunarodne suradnje u kaznenim stvarima, odnosno prekogranične razmjene dokaza, s obzirom na potrebu komunikacije i analize dokaza na različitim jezicima.²⁵ No ujedno se ističe da specifična pravna terminologija može predstavljati „izazov za generičke automatizirane sustave prevođenja“

²⁴ Ivičević Karas, *op. cit.* u bilj. 2, str. 129.

²⁵ Wiewiórowski, Wojciech; Fila, Michał, AI and data protection in judicial cooperation in criminal matters, European Union Agency for Criminal Justice Cooperation, dostupno na: <https://www.eurojust.europa.eu/20-years-of-eurojust/ai-and-data-protection-judicial-cooperation-criminal-matters> (1. 11. 2023)

koji trenutačno postoje, budući da tek trebaju „naučiti“ razlikovati specifičnu pravnu terminologiju od generičkog jezika.²⁶

U domaćoj literaturi su do sada već isticali određeni problemi u vezi s tumačenjem i prevođenjem. Kao primjeri loše prakse u policijskim postajama²⁷ isticali su sljedeći slučajevi: „prevođenje svjedoku od strane policijskog službenika koji natuca talijanski ili ispitivanje okrivljenika koji natuca hrvatski“, ili pak „nuđenje engleskog kao alternativnog jezika u slučajevima kada se radi o jezicima za koje bi trebalo dulje čekati tumača“.²⁸ Kao poseban problem isticalo se to da sudionici postupka, zbog nepoznavanja stranog jezika za koji se angažira tumač, odnosno prevoditelj, ne mogu ocijeniti kakvoću tumačenja,²⁹ pa je otežano ostvarivanje okrivljenikova prava na pritužbu na kvalitetu prevođenja tijelu koje vodi postupak, a koje je zajamčeno čl. 8. st. 10. ZKP-a. Također, isticao se problem korištenja u praksi *ad hoc* tumača u slučajevima manje zastupljenih jezika, ali čak i za jezike poput albanskog i arapskog, budući da *ad hoc* tumači ne moraju ispunjavati uvjete iz Pravilnika o stalnim sudskim tumačima,³⁰ koji služe osiguranju kakvoće tumačenja.³¹ U tom smislu uporaba automatskog tumačenja, a i prevođenja, omogućila bi određenu razinu pouzdanosti te mogućnost naknadne kontrole kvalitete tumačenja, odnosno prevođenja, koju omogućuju suvremeni alati umjetne inteligencije, dakako, pod pretpostavkom da se prebrodi spomenuti problem razlikovanja specifične pravne terminologije i generičkog jezika.

4.3. Pretraživanje iznimno velike količine digitalno prikupljenih podataka

Daljnja tema o kojoj se u posljednje vrijeme u hrvatskoj javnosti naširoko raspravlja vezana je uz korištenje umjetne inteligencije za izvlačenje korisnih informacija iz goleme količine podataka prikupljenih tijekom kriminalističkih istraživanja. U visoko profiliranom i medijski iznimno praćenom kaznenom

²⁶ *Ibid.*

²⁷ Potrebno je istaknuti da je konkretno istraživanje provedeno prije zakonodavne novele iz 2017. godine, kojom je isključena mogućnost provođenja obavijesnih razgovora s osumnjičenikom.

²⁸ Ivičević Karas, Elizabeta; Burić, Zoran; Bonačić, Marin, Prava obrane u različitim stadijima hrvatskog kaznenog postupka, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 23, br. 2, 2016, str. 526.

²⁹ *Ibid.*

³⁰ Pravilnik o stalnim sudskim tumačima, Narodne novine 88/08, 11/08, 28/13.

³¹ Ivičević Karas, Elizabeta; Burić, Zoran; Bonačić, Marin, Neka pitanja usklađenosti hrvatskoga kaznenog procesnog prava s direktivama o pravima obrane – analiza sudske prakse, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 27, br. 2, 2020, str. 562.

predmetu koji je uključivao državnu tajnicu u Ministarstvu uprave Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta objavio je 1. veljače 2023. priopćenje opravdavajući trajanje izvida duže od dvije godine i sedam mjeseci protiv visokih državnih dužnosnika činjenicom da je pretragama elektroničkih uređaja prikupljena enormno opsežna građa na nekoliko milijuna stranica te da stoga analiza traje više od godinu dana.³² Prilikom podnošenja Izvješća o radu državnih odvjetništava u 2022. godini pred Odborom za pravosuđe Hrvatskog sabora Glavna državna odvjetnica na pitanje o nepokretanju kaznenih postupaka odgovorila je da se radi o predmetu u kojem ima više od 3 milijuna stranica digitalnih dokaza te da, s obzirom na broj zaposlenih, njihova analiza traje mjesecima i godinama.³³

Dobro je poznato da umjetna inteligencija može u vrlo kratkom vremenu obraditi golemu količinu podataka kroz njihovu integraciju i komparaciju iz različitih izvora i proizvesti detaljne analize, stoga je njezina upotreba postala *sine qua non* učinkovitosti kaznenog pravosuđa. Sustav strojnog učenja kao podsustav umjetne inteligencije obrađuje ogromne količine podataka (*big data*) i pomoću algoritama izvodi složeni izračun vjerojatnosti u nanosekundama.³⁴ Kroz brzu analizu velikog broja podataka može izdvojiti informacije koje mogu biti korisne istražiteljima, bez obzira na to jesu li podaci strukturirani ili ne, sadržani u tekstu, slikama ili zvuku, ili u formatima SMS poruka, poruka e-pošte, *chatova* i sl.³⁵ Sustavi umjetne inteligencije uspostavljaju ko-

³² "Povodom brojnih upita novinara vezanih za postupanje USKOK-a u odnosu na digitalnu komunikaciju pronađenu pretragama elektroničkih uređaja u kaznenom predmetu protiv okrivljene J. R. i drugih osoba, sukladno zakonskim odredbama u mogućnosti smo odgovoriti da su analize više milijuna stranica materijala kao i provođenje izvida nadalje u tijeku.

Naime, ... pretražena su 22 mobitela, 68 USB memorijskih uređaja, 23 računala, više DVD i CD medija koji su oduzeti tijekom pretraga osoba, domova i drugih prostora, te su pretraženi i serveri u nekoliko ministarstava.

Primjerice, pojedina izvješća o izvršenoj pretrazi sadržaja u samo jednom mobitelu iznose više od četvrtine milijuna stranica, dok sadržaj drugog mobitela sadrži gotovo milijun stranica.

....

Imajući u vidu opsežnost dokaznog materijala, u kojem je i više od tri milijuna stranica digitalne komunikacije i dokumenata pronađenih pretragama elektroničkih uređaja i servera, izvidi se i nadalje kontinuirano provode radi utvrđivanja i drugih eventualnih kaznenih djela i njihovih počinitelja."

<http://uskok.hr/hr/priopcenja/pretragom-digitalne-komunikacije-prikupljeno-vise-od-tri-milijuna-stranica-materijala> (1. 11. 2023).

³³ <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/zasto-istrage-zavrse-u-ladicama-kada-se-pojavi-ap-sefica-dorh-a-imamo-tri-milijuna-stranica-za-to-treba-vremena-15303367> (1. 11. 2023).

³⁴ AIDP-ova rezolucija 3. Sekcije AI and the administration of criminal justice: "Predictive policing," "predictive justice," and evidence law, preambula, st. 7., donesena na Međunarodnom kolokviju Sekcije III "AI i provođenje pravde: Prediktivni policijski rad i prediktivna pravda", održanom u Buenos Airesu u ožujku 2023.

³⁵ AIDP-ova rezolucija 3. Sekcije, st. 13.

relacije između dijelova informacija koji su nevidljivi za ljudsko oko i kreiraju dijagrame analize kriminaliteta, koji predstavljaju vrlo vrijedne elaborirane informacije za istražitelje.³⁶ Nužnost upotrebe umjetne inteligencije uvjetovana je upravo razvojem komunikacijske i druge tehnologije, koja je dovela do značajnog porasta dokaznog materijala u eri tzv. velikih podataka (*'big data' era*³⁷). Kako bi kaznena istraga i kazneni progon bili učinkoviti te kako bi se ojačalo povjerenje javnosti u hrvatski kaznenopravni sustav, od iznimne je važnosti uvesti forenzičke alate umjetne inteligencije za analiziranje prethodno prikupljenih podataka i traženje potencijalnih dokaza.

4.4. Rješavanje agonije objave sudskih odluka Vrhovnog suda RH

Hitna potreba za korištenjem alata umjetne inteligencije javila se i u vezi s nedostatkom javnog objavljivanja sudskih presuda, što je jedna od najvećih slabosti hrvatskog pravosuđa. Prema Godišnjem izvješću Europske komisije o učinkovitosti pravosuđa država članica Europske unije za 2020. godinu Hrvatska je po dostupnosti sudskih odluka javnosti bila zadnja od svih država Europske unije.³⁸ I dok se u analizama Europske komisije sljedećih godina Hrvatska pomaknula nekoliko mjesta unaprijed, napredak se dogodio u području građanskog, trgovačkog i upravnog sudovanja, dok su podaci o pristupu javnosti kaznenim presudama putem interneta i dalje iznimno loši.³⁹

Sada je prošlo već gotovo dva desetljeća otkako je u pristupnim pregovorima za Europsku uniju Hrvatska preuzela obvezu javno objavljivati sve odluke Vrhovnog suda, a kasnije i sve sudske odluke, kako bi dosegla standard transparentnosti i vanjske kontrole rada sudova u europskim državama vladavine prava. Nažalost, to do danas nije učinjeno, a u javnosti se pojavljuju tvrdnje da je trend postotka objavljenih sudskih presuda negativan.⁴⁰ Usprkos tome što je općepoznata činjenica da do danas nije omogućen pristup svim

³⁶ *Ibid.*

³⁷ Quezada-Tavárez, Katherine; Vogiatzoglou, Plixavra; Royer, Sofie, Legal challenges in bringing AI evidence to the criminal courtroom, *New Journal of European Criminal Law*, vol. 12, br. 4, 2021, str. 531.

³⁸ Pregled stanja u području pravosuđa u EU-a za 2020. (EU justice scoreboard 2020), Slika 28: Pristup javnosti objavljenim presudama na internetu u 2019. (*) (građanski/trgovački, upravni i kazneni predmeti, svi stupnjevi) (izvor: Europska komisija), str. 30.

³⁹ V. Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2023., COM(2023) 309 final, Slika 47: Pristup javnosti objavljenim presudama na internetu 2022. (*) (građanski/trgovački, upravni i kazneni predmeti, svi stupnjevi) (izvor: Europska komisija), str. 57.

⁴⁰ Viktorija Knežević, odvjetnica iz Dubrovnika, <https://www.7dnevno.hr/vijesti/viktorija-knezevic-iznijela-zabrinjavajucu-statistiku-neobjavljivanjem-sudskih-odluka-ugrozeno-pravo-svih-gradana/> (1. 11. 2023)..

odlukama Vrhovnog suda, na internetskoj stranici „Sudska praksa“, koja je nastala u okviru Projekta PHARE 2006 „*Usklađivanje i objavljivanje sudske prakse*”,⁴¹ navedeno je: “Vrhovni sud Republike Hrvatske objavljuje sve svoje odluke (bez odabira) i baza sadrži sve odluke tog suda od 1990. pa do danas, dok drugi sudovi objavljuju samo najznačajnije sudske odluke.”⁴² K tome se na istim stranicama može pronaći obavijest od 18. svibnja 2012. godine da će novi i unaprjeđeniji informacijski sustav pod nazivom *SupraNova*, stvoren u sklopu projekta PHARE 2006, biti objavljen i dostupan široj javnosti, da će sve sudske odluke iz sustava *SuPra* biti premještene i dostupne u novom sustavu te da će se otvaranje novog informacijskog sustava *SupraNova* prema javnosti dogoditi uskoro, o čemu će korisnici biti obaviješteni i detaljnije informirani.⁴³ Ipak, neispunjavanje preuzetih obveza i danih obećanja dovelo je u posljednjih nekoliko godina do pritiska stručne i opće javnosti na Ministarstvo pravosuđa i sudove.

Hrvatske vlasti kao jednu od glavnih prepreka javnoj objavi svih sudskih odluka navode potrebu anonimizacije presuda i sudskih odluka prije objave. Upitno je treba li sve sudske odluke anonimizirati ili samo one iz postupaka u kojima je javnost bila isključena. No čak i takav nepotreban i pretjerani zahtjev bilo bi moguće ispuniti uz korištenje alata umjetne inteligencije. Naime, primjena umjetne inteligencije omogućila bi izradu elektroničkih obrazaca za tipične podneske i sudske odluke, pri čemu bi se provela automatska selekcija i izostavljanje relevantnih podataka koji nerazmjerno narušavaju privatnost, pa bi naknadna obrada i anonimizacija sudskih dokumenata postala nepotrebna.⁴⁴

Međutim, ovaj bi problem trebao biti uskoro riješen jer je upravo pred Hrvatskim saborom u prvom čitanju Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, u kojem se propisuje javna objava svih sudskih odluka kojima se postupak dovršava. Presude će se objavljivati na posebnoj mrežnoj stranici, uz prethodnu anonimizaciju i poštivanje pravila o zaštiti podataka, a način anonimizacije, objave i pretraživanja anonimiziranih sudskih odluka pravilnikom će propisati ministar pravosuđa, uz prethodno mišljenje predsjed-

⁴¹ V. <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/do-kraja-godine-sudska-praksa-dostupna-na-internetu.html> (1. 11. 2023)..

⁴² Tako je na portalu Vrhovnog suda RH Sudska praksa navedeno: Sudska praksa informacijski je sustav koji je nastao u sklopu projekta PHARE 2006 “*Usklađivanje i objavljivanje sudske prakse*” i omogućuje uvid u sudsku praksu Vrhovnog suda Republike Hrvatske te ostalih sudova u Republici Hrvatskoj. <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/home> (2. 11. 2023.).

⁴³ <https://www.vsrh.hr/projekt-phare-2006-uskladjivanje-i-objavljivanje-sudske-prakse.aspx> (2. 11. 2023.).

⁴⁴ Uzelac, Alan, *Pravosuđe u Hrvatskoj 2020., op- cit.* u bilj. 9, točka 9.

nika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.⁴⁵ Pretpostavka je ovakva rješenja uvođenje automatiziranog načina anonimizacije, koja će se provoditi uz primjenu sustava umjetne inteligencije, a ne od strane sudskih službenika.

5. ZAKLJUČAK

Unatoč iznimnoj aktualnosti tematike u Hrvatskoj je još uvijek malo stručne, a pogotovo znanstvene literature o potencijalnoj upotrebi alata umjetne inteligencije u hrvatskom kaznenom procesnom pravu. Izostala je i sustavnija stručna rasprava, što je neobično imamo li u vidu da temeljni dokumenti Vijeća Europe i Europske unije o tom pitanju već nekoliko godina privlače pozornost međunarodne stručne javnosti. Stoga se iz poredbenopravno-normativnog aspekta ističe da u Hrvatskoj ne postoji niti se raspravlja o normativnom uređenju i provedbi prediktivnih policijskih sustava baziranih na umjetnoj inteligenciji, koji se koriste za predviđanje gdje će, kada i tko vjerojatno počiniti kaznena djela, kao ni o prediktivnoj pravdi u vezi s donošenjem odluka tužitelja i sudaca tijekom i nakon kaznenog postupka.

Razlozi izostanka korištenja umjetne inteligencije za provođenje pravde u svrhu prediktivne policije i prediktivne pravde mogu se tražiti u oprezu vezanom uz zaštitu ljudskih prava u kaznenom postupku, ali i u neaktivnosti, sporosti i otporu državnih i pravosudnih tijela u prihvaćanju inovacija i novih tehnoloških rješenja. Kao što pokazuje najnoviji Pregled stanja pravosuđa EU-a za 2022., Hrvatska je zemlja EU-a s najnižom dostupnošću *online* informacija o pravosudnom sustavu za širu javnost u 2021.,⁴⁶ ima slaba postupovna pravila koja dopuštaju digitalnu tehnologiju na sudovima u kaznenim predmetima;⁴⁷ ne postoji sigurna elektronička komunikacija između sudova i zatvorskog sustava, sudova i pravosudnih službenika, a samo djelomično između sudova i odvjetnika;⁴⁸ naše tužiteljstvo ima najslabije elektroničke komunikacijske alate dostupne unutar tužiteljstva, tužiteljstva i sudova, ali ne i između tužiteljstva i branitelja, zatvorskih ustanova i istražnih tijela;⁴⁹ Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja EU-a u kojima ni okrivljenici ni žrtve ne mogu elektronički pristupiti

⁴⁵ V. čl. 1. Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, Vlada RH, 16. studenoga 2023., nalazi se upravo pred Hrvatskim saborom u prvom čitanju, rasprava je završena 24. studenog 2023.

⁴⁶ EU justice scoreboard 2022, p. 32, Figure 41.

⁴⁷ EU justice scoreboard 2022, p. 32, Figure 42. Of possible 12 points the Croatia has in criminal cases collected only 5 points, the same as Bulgaria, and more than Cyprus and Greece.

⁴⁸ EU justice scoreboard 2022, p. 33, Figure 44.

⁴⁹ EU justice scoreboard 2022, p. 34, Figure 45.

svojem predmetu koji je u tijeku, okrivljenici ne mogu povjerljivo komunicirati sa svojim odvjetnicima tijekom rasprava putem videokonferencije, a okrivljenici u istražnom zatvoru ne mogu koristiti informacijsko-komunikacijsku tehnologiju (ICT) za pripremu ročišta.⁵⁰

Hrvatska sustiže ostale zemlje EU-a u pogledu korištenja elektroničkog sustava za upravljanje predmetima, djelomice u pogledu mogućnosti sigurnog rada sudaca/tužitelja na daljinu, korištenja tehnologije daljinske komunikacije, posebice videokonferencija i elektroničke dodjele predmeta, s automatskom distribucijom na temelju objektivnih kriterija, dostupnosti sigurne elektroničke komunikacije između sudova za postupke i sudova i javnih bilježnika, a uskoro će, ako Zakon i Pravilnik budu doneseni u kratkom roku i u javnoj objavi svih sudskih odluka.

Međutim, kao što pokazuje pregled stanja pravosuđa EU-a za 2022., nema primjene umjetne inteligencije u temeljnim aktivnostima sudova i tužiteljstava.

LITERATURA:

1. Berdica, Josip; Herceg Pakšić, Barbara, Umjetna inteligencija i odabrani aspekti kaznenoga prava, O nekim izazovima za suvremenu pravnu kulturu, Filozofska istraživanja, vol. 42, br. 1, 2022, str. 87–103.
2. Bilić Paulić, Maja, Europska povelja o korištenju umjetne inteligencije u pravosuđu, IUS-INFO, 19. 9. 2019., dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/39207> (14. 3. 2023.).
3. Burić, Zoran, Deveta novela Zakona o kaznenom postupku – moderno pravosuđe spremno za buduće izazove?, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu vol. 29, br. 2, 2022, str. 311–342.
4. Eck, John E., Solving Crimes, National Institute of Justice, Washington, 1983.
5. Ivičević Karas, Elizabeta; Burić, Zoran; Bonačić, Marin, Neka pitanja usklađenosti hrvatskoga kaznenog procesnog prava s direktivama o pravima obrane – analiza sudske prakse, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 27, br. 2, 2020, str. 543–569.
6. Ivičević Karas, Elizabeta; Burić, Zoran; Bonačić, Marin, Prava obrane u različitim stadijima hrvatskog kaznenog postupka, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 23, br. 2, 2016, str. 509–545.
7. Ivičević Karas, Elizabeta, Tehnički audio-video uređaj kao sredstvo poduzimanja radnji u kaznenom postupku – hrvatsko zakonodavstvo i praksa, u: Videolink i druga tehnička sredstva kao načini preduzimanja procesnih radnji u kaznenom postupku (norma, praksa i poželjni slučajevi širenja mogućnosti primene) (Bejatović, Stanko, ur.), Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju, Misija u Srbiji, Beograd, 2021, str. 125–139.
8. Karas, Željko, Uvod u kriminalistiku (odabrana poglavlja), Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, Zagreb, 2012.
9. Maričić, Domagoj, Regulacija umjetne inteligencije u EU-u, 22. 7. 2021., Edus, dostupno na: <https://www.edusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/46590> (15. 3. 2023.).

⁵⁰ EU justice scoreboard 2022, p 35, Figure 47.

10. Quezada-Tavárez, Katherine; Vogiatzoglou, Plixavra; Royer, Sofie, Legal challenges in bringing AI evidence to the criminal courtroom, *New Journal of European Criminal Law*, vol. 12, br. 4, 2021, str. 531–551.
11. Regulating Artificial Intelligence for Use in Criminal Justice Systems in the EU Policy Paper, *Fair Trials*, str. 10, dostupno na: <https://www.fairtrials.org/app/uploads/2022/01/Regulating-Artificial-Intelligence-for-Use-in-Criminal-Justice-Systems-Fair-Trials.pdf> (1. 11. 2023.)
12. Smrekar, Alan, Kineska umjetna inteligencija podiže optužnice s više od 97 % točnosti, *BUG*, 30. 12. 2021., dostupno na: <https://www.bug.hr/umjetna-inteligencija/kineska-umjetna-inteligencija-podize-optuznice-s-vise-od-97-tocnosti-24992> (15. 3. 2023.).
13. Tomičić, Zvonimir, Poligrafsko ispitivanje – drugačiji pogled i nove perspektive, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, vol. 60. br. 1, 2023, str. 145–174.
14. Uzelac, Alan, COVID-19 kao katalizator za digitalizaciju pravosuđa, u: Barbić, Jakša (ur.), *Primjena prava za vrijeme pandemije COVID-19*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2021, str. 372–277.
15. Uzelac, Alan, *Pravosuđe u Hrvatskoj 2020. Stanje, uzroci krize i moguće mjere. Teze za diskusiju.* www.alanuzelac.from.hr/pubs/C02_Pravosudje2020.pdf (1. 11. 2023.).
16. Wiewiórowski, Wojciech; Fila, Michał, AI and data protection in judicial cooperation in criminal matters, *European Union Agency for Criminal Justice Cooperation*, dostupno na: <https://www.eurojust.europa.eu/20-years-of-eurojust/ai-and-data-protection-judicial-cooperation-criminal-matters> (1. 11. 2023.).

Summary

Zlata Đurđević, PhD*

Elizabeta Ivičević Karas, PhD**

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CROATIAN CRIMINAL PROCEDURE: THE CURRENT STATE AND PERSPECTIVES***

In the paper, the authors analyse the use of artificial intelligence primarily in criminal proceedings, but also with regard to its wider application in the criminal justice system, *de lege lata* and *de lege ferenda*. They apply a dynamic and critical approach to examine the research topic. They dynamically analyse the introduction, development, and reach of modern technologies in criminal proceedings and give examples of the very limited application of artificial intelligence tools from a practical and normative perspective. In particular, they discuss the advantages and disadvantages of using artificial intelligence in drawing up the record of the hearing, when conducting the evidentiary acts of questioning defendants and witnesses, and

* Zlata Đurđević, PhD, Tenured Professor, University of Zagreb Faculty of Law; zlata.durdevic@pravo.unizg.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0155-442X>

** Elizabeta Ivičević Karas, PhD, Full Professor, University of Zagreb Faculty of Law; elizabeta.ivicovic@pravo.unizg.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5279-3709>

*** The paper is based on a report written by the authors as national rapporteurs for Section III of the International Colloquium “AI and the Administration of Justice: Predictive Policing and Predictive Justice” held in Buenos Aires in March 2023 as preparation for the AIDP XXI International Congress of Criminal Law on “Artificial Intelligence and Criminal Justice”.

when interpreting and translating their statements. They apply a critical approach to warn about the use of artificial intelligence, within the framework of predictive police systems and predictive justice mechanisms for the making of decisions by prosecutors and judges during and after criminal proceedings, and the dangers that this represents for human rights and the constitutionally guaranteed equality of citizens which is the fundamental regulatory principle for the actions of state bodies towards individuals. On the other hand, they point to the need for and advantages of introducing artificial intelligence to search a large amount of digitally collected evidence in the previous procedure and to fulfil the long-standing obligation to publicly publish all decisions of the Supreme Court of the Republic of Croatia as well as other courts.

Keywords: artificial intelligence, criminal procedure, modern technologies, digitisation, automation, transcribing.

* Zlata Đurđević, PhD, Tenured Professor, University of Zagreb Faculty of Law; zлата.durdevic@pravo.unizg.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0155-442X>

** Elizabeta Ivičević Karas, PhD, Full Professor, University of Zagreb Faculty of Law; elizabeta.ivicevic@pravo.unizg.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5279-3709>

*** The paper is based on a report written by the authors as national rapporteurs for Section III of the International Colloquium “AI and the Administration of Justice: Predictive Policing and Predictive Justice” held in Buenos Aires in March 2023 as preparation for the AIDP XXI International Congress of Criminal Law on “Artificial Intelligence and Criminal Justice”.